

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Dissertatio Medica Sistens Naevorvm Origines

Gruner, Christian Gottfried Gruner, Christian Gottfried

Ienae, 1778

VD18 13134485

Capvt III. In Qvo Nostra Sententia Exponitvr.

urn:nbn:de:gbv:45:1-15050

Et quidni? cum ipse vir clariss. dicat, quicquid in buccam venerit. Nescio enim, annon Viri Cl. studium nouaturiendi et cupiditas aliis Viris Cl. obloquendi facultatem rite obseruandi obtulerit, vt omnes res circumstantes non satis perpenderet, et fallacem illam conclusionem, quam saepius commemorauit, commiserit, *post hoc, ergo propter hoc*, sine vlla mentione, istane mulier tunc morbum fororis timuerit, nec ne. Deinde vir Cl. affirmat, etiamsi aspectu huius herpetis perterrita non esset, tamen infantis herpetem ab imaginaria idea fuisse ortam. Quod si ita se habet, potuit per consensum neruorum solum hoc effici; sed tunc Cl. TODE, magnus quoque, vt sperare licet, anatomicus, cum sibi omnium rerum scientia prae ceteris quam maxime excellere videri velit, debuisset et illum consensum neruorum in placenta et funiculo, item consensum sanguinis demonstrare; id quod nunquam efficere poterit. Ego vero mirarer, quare in tali casu vir clar. ad quandam qualitatem occultam confugiat, et rem obscuram per aequae obscuram explicet, nisi dudum nossem, bonum hunc virum dixisse ac scripisse multa, quae nec intellexit vnquam, nec credidit, animi laxandi forsan vel risus mouendi causa. Quod vt nunc etiam faciat, equidem perlubenter concedo ac iubeo. Ex istis vero exemplis, quae passim adduxi, satis superque patet, quam parum roboris ac virium in sententiam aduersariorum ex talibus redundet fabulis, nec opus est, id pluribus persequi, quod cum angustia voluminis, tum festinatio ea finiendi, quae exorsus sum, prohibet. Quare coronidis loco in sequenti capite hypothesein Hallerianam de naeuis candidae ac diligenter exponemus.

C A P V T III.

IN QVO NOSTRA SENTENTIA EXPONITVR.

§. XXXIX.

Praecipuorum scriptorum enumeratio.

Quum in antecedentibus aduersariorum argumenta satis superque fuerint confutata; restat, vt nostram exponamus
hypo-

hypothesein, qua non per ideam quandam imaginariam, sed per longe alias causas naevos produci ostendemus. Sed antequam opus ipsam aggrediamur, lubitum est, nomina et scripta praecipuorum defensorum, quorum nobis copia facta est, praemittere, ne hac in re partibus scribentis defuisse videamur. Sunt vero potiores IACOB. RUEFF *v*), NIC. VENETTE *w*), MARCOT *x*), IAC. BLONDEL *y*), HALLERUS *z*), IO. GEORG. ROEDERER *a*), BERCHER *b*), ASTRUC *c*), BUFFONIVS *d*), DVVERNEY *e*), MAVERTVIS *f*), BONNETUS *g*), LUDWIG *h*), RICKMANN *i*), LEVRET *k*), ERNEST. PLATTNER *l*), GEORG. CHRIST. ARNOLD *m*), PETR. CAMPER *n*) cet.

§. XXXX.

- v*) De conceptu et generat. hominis, Tiguri 1554.
w) Von der Erzeugung, Lips. 1711. p. 456.
x) Mem. de l'Acad. de sciences 1716. sub fine.
y) Abhandl. über die Einbild. Kraft recus. in 3. merckw. Abhandl. Argent. 1756. In eadem Collectione etiam reperiuntur *Physical. Briefe von der Einbildungskraft*, in quibus etiam nostra defenditur sententia.
z) In Annot. ad Praelect. BOERH. T. V. P. 2. p. 520. seq. et in Element. Phys. T. VIII. p. 17. seq.
a) In Abhandlung von Muttermählern der Kraus. Preisschrift beygedruckt, Lips. 1758.
b) in Thesi. Ergo non datur imag. maternae in fetum actio? Paris. 1741.
c) Traité des Tumeurs p. 421.
d) Hist. Nat. T. II. p. 400.
e) Act. Petropol. T. V. p. 255.
f) Venus physique T. I. p. 88.
g) Betracht. über die organif. Körper T. II. p. 283.
h) De fallaci iudicio.
i) Von der Unwahrheit des Versehens. Confer etiam Briefe an verheyraethete Frauenzimmer, aus dem Englischen, Lips. 1768.
k) Von der Geburths-Hülfe T. II. p. 27.
l) Anthropologie p. 132. seq.
m) Gedancken über die Zulässigkeit der Meinung, die Mutter würde durch die Einbildungskraft, Lips. 1775.
n) Betracht. über einige Gegenstände der Geburt und Erziehung der Kinder T. II. p. 8. Lips. 1776.

Fabrica primigenia aliena, et scriptorum recensio, qui talem vel affirmarunt, vel negarunt.

In explicanda monstrorum origine eruditi nostris temporibus in duas transferunt partes; quorum alii statuebant, monstra per accidens oriri, eaque theoria utique est antiquissima, quippe iam EMPEDOCLES *o*) abundantiam vel defectum feminis, tanquam causam monstrorum, assumpsit, et STRATO physicus ex additione vel diminutione, vel transpositione, vel inflammatione partium deriuauit. Alii autem id fieri, dum matrix flatibus illapsis peruertitur, et monstra gigni, quando semina in utero coalescunt; id quod affirmauit DEMOCRITVS *p*). At vero bina oua confrica partus bicipites efficere docuerunt HARVEI *q*), *Ill. NICOLAI r*), MARCOT *s*), cet. Causas, quae casu fortuito fetum mutant, multi alii Cl. Viri scripserunt, quorum nomina apud HALLERVM *t*) leguntur. Potissimum autem LVD. LEMERY *u*) et Cl. CAR. BONNETVS *v*) huic sententiae vim et potestatem quandam addiderunt. Primus PETR. SYLVANVS REGIS *w*) praeter ea monstra, quae per accidens deformata fuerunt, demonstrauit dari posse, quibus a primis initiis fabrica fuerit insolita, et valde immutata. Hanc sententiam magni anatomici post haec defendendam susceperunt, puta, IOSEPH. GVISCARD DVVERNEY *x*), ALEX. LITRE *y*), IO. MERY *z*), IO. BENIGNVS

o) PLVTARCH. De Placitis Philol. L. V. C. VIII.

p) Apud ARISTOTEL. Gener. Anim. L. IV. c. 24.

q) Generat. Animal. Exercit. 24.

r) Von den Missgeburten no. 23.

s) Mem. de l'Acad. 1716.

t) De monstris L. II. p. 132. recuf. in oper. min. T. III.

u) Mem. de l'Acad. 1724. 1738. 1742.

v) Organ. Körper, T. II. p. 308. seq.

w) Phytique T. VIII. P. I. p. 29.

x) Mem. de l'Acad. 1706.

y) lb. 1701.

z) Ibid. 1716.

NIGNVS WINSLOW *a*), prae ceteris autem Perill. HALLERVS *b*), nuperrime ARNOLDVS *c*), qui omnia monstra ex tali fabrica primigenia deriuanda censuit, ratus, deum ita voluisse, ne inter res creatas adesset vna eademque forma.

§. XXXXI.

Argumenta pro fabrica aliena primigenia.

Cogitanti mihi visa et effectus conceptionis atque formationis fetus, non licet non cum magno HALLERO consentire ac affirmare, nullam fieri posse *epigenesin*. Nam certo credimus, nullam vim, nisi quae sapientia regatur, materiem ita efformare ac effingere posse, vt bruta ea materies in ossa, musculos, viscera rel. transeat, certoque ordine haec omnia inter se coagmententur. Qua de re cum cogito sapientissimam fibrarum, membranarum, ligamentorum, neruorum, arteriarum et venarum constructionem, earumque aptas inter se conspirationes *d*), tunc mihi systema *euolutionis* quam maxime probabile redditur. Eam enim fabricam creator ipse, cui nihil est difficile, struxit, et ad praeuifos fines brutam materiem quam sapientissime ordinauit, priusquam vis mascula accesserat. Ex quibus concludimus, si monstra aliena quidem a sueta fabrica, apte tamen ad vitam humanam comparata, suisque musculis, neruis et vasis munita in lucem prodeant; hanc monstrosam fabricam non casu accidisse, sed potius praeformatam in ouo materno ante congressum *e*) extitisse. Neque vereor obiectionem,

monstra

a) Ibid. 1733. 34. 40. 42. 43.

b) De monstro bicipite Hanou. 1739. Duor. monst. anat. Gotting. 1742. De fele capite semidu pl. Gott. 1742. De fetu humano sine cerebro, Gott. 1745. De monst. orig. mechanica, Gott. 1745. De monst. r.

c) loc. cit.

d) BONNET *Organif. Körper T. I. p. 104.*

e) HALLERVS *De monst. r. p. 131.*

monstra esse res creatas imperfectas, et deum nihil imperfectum creasse. Haec enim aperte falsa est. Nam ista monstra, de quibus nobis sermo est, natura sua imperfecta nullo modo sunt, cum ordo et conuenientia partium, quem in illis obseruamus, tantum quaedam ostendant insolita, minime gentium manca. Fetus bicorporeus praeditus vno corde vel duplici, in communi pericardio constituto, omnem meretur attentionem, quia circuitus sanguinis nequam effici potuisset, si in quoque fetu separatim a corde fuisset ortus *f*), ideoque luce clarius apparet, talem monstruosam fabricam accomodate ad certos fines fuisse constructam, et minime omnium imperfectam esse appellandam *g*). Porro creator et effector rerum visibilium, cum sit dominus totius naturae, iure gaudet summo, fabricas qualescunque effingendi *h*). Si vero monstra taliter existunt, qualiter demonstrauimus, parum refert, vtrum a primis staminibus monstruosa natura fuerit? an posterior corruptio superuenerit? Malum physicum etiam probe distinguendum est a malo morali; hoc a deo proficisci posse repugnat sanctitati eius, sed illud nullo modo. Ex quo concluditur, argumenta metaphysica, quibus existentia fabricae monstruosae primigeniae negatur, perquam lubrica et infirma esse.

§. XXXXII.

Conclusiunculae ex hac fabrica deducendae.

A nostro scopo alienum est, omnia phaenomena, quae *Perill* HALLERVS ex hac fabrica primigenia mutata deduxit, hoc loco recensere. Sufficiat nostrae confirmandae sententiae gratia quaedam allegasse. Huc pertinet primo *inuersio partium*. Haec inuersio, qua in bene formato corpore dextra omnia sint, quae alias solent esse sinistra, mihi huic fabricae vnice tribuenda esse videtur, in quo etiam

LEME-

f) RICKMANN l. c. p. 108.

g) ARNOLD l. c. p. 33.

h) Ibid. p. 104.

LEMERYVM consentientem habeo, in eo tantum a WINSLOWIC defectentem, quod huiusmodi homines monstra vocari non debeant *i*). Huc sine dubio est referenda illa admiranda cardianastrophe, cuius HOFFMANNVS mentionem facit *k*); quod phaenomenon ex nostra hypothese melius explicari ac intelligi poterit, quam si ortum fuisse putes, quod femina grauida, dum furi fauces laqueo praefocari debebant, sacerdotem copiose ac effuse de peruerso corde loquentem ac hortantem audierat *l*). Nam HALLERVS *m*) praeclare ac docte ostendit, etsi in germine omnia viscera, membranae, et ipsa ossa mollia sint, tamen nullam causam mechanicam excogitari posse, quae istam inuersionem visceris efficiat. Quin ex hac hypothese causa partium redundantium et superfluarum facillime erit explicanda, v. c. sedigiti, vel qui duos habebant pollices, quemadmodum supra exemplum ex BOERHAVIO allegauimus. Nam si neges, hanc fabricam in germine adfuisse, tunc tibi demonstrandum erit, posse casum absque vlla lege partes cum arteriis, venis ac nervis apte et concinne fabricare, de quo quisque, cui sanum sinciput est, valde dubitat. Neque vero me latet, Cl. BONNETVM *n*) ad euolutionem nimiam eiusmodi supernumerarios digitos retulisse. Sed quia scriptio nostra non in explicanda monstrorum, sed naeuorum natura versatur, nostrum non est, hanc litem dirimere; Id vnum satis est, ostendisse, talia euenta ex longe aliis causis repeti posse ac debere, quam ex imaginatione materna.

§. XXXXIII.

Semen masculinum.

In muliere germen embryonis primaeuum quasi sopitum videtur esse, absque vlla vita et motu animali, nisi semen

H 2

mascu-

i) HALLERVS De monstris L. II. C. VIII. p. 138.

k) FRID. HOFFMANNI Cardianastrophe admiranda, Lipf. 1671.

l) Ill. NICOLAI von der Einbildungskraft p. 91.

m) Loc. cit. p. 139.

n) BONNET Betracht. über die Natur, p. 178. V. G.

masculinum accedat. Huius liquoris vis et indoles partim ex succo nerueo mihi repetenda videtur, si spectes miras mutationes, a semine odorifero generato vel sorpto in pubere homine oriundas, partim ex quadam lympha, quia bono corporis habitu sunt, qui castitatem sectantur. Ex quo sequitur, ut per istum seminis odorem penetrantem et stimulantem cor fetus longe vehementius stimuletur, et frequentius acriusque saliat, et ita evolutio, ruptis veluti repagulis ac torpore discusso, incipiat. Semini vero vim tantam inesse, satis demonstrant prouentus barbae, pubis, cornuum in iis bestiis, quibus decidua sunt. Germina harum partium procul dubio ante seminis vim stimulatricem adfuerunt, quia nihil, nisi cuius rudimentum intus latuit, prodire potest; ad plenum perfectumque incrementum vero necesse fuit, ut vis seminis accederet. Huic semini, me quidem iudice, similitudo, quae patrem et infantem intercedit, est adscribenda, neque ad imaginariam quandam ideam temere confugiendum; quippe haec communis naturae lex esse videtur, ut quo maior portio et vis seminis masculi sit, eo maior etiam similitudo patris et fetus sit. Porro scimus, semen masculinum aliquas partes in germine mutare posse; id quod exemplo mulae ostenditur, et secundum hypothesein Cl. BONNETI *a*), qua semen masculinum ex iisdem particulis elementariis, quibus germen, compositum esse debet, et partes germinis eadem gaudere relatione cum particulis seminis masculini debent, necesse erit, ut per qualemcunque mutationem in semine masculino etiam mutatio in germinis partibus oriatur, dum per vehementiorem eius stimulum incrementum quarundam partium citatur, et nimia evolutio efficitur, v. c. membranae digitorum intermediae, quales animantium natatilium sunt, et qualem commilitonem III. PRAESES vidit, cui membrana tenuis ad omnium digitorum pedis phalangem secundam extendebatur, unde nulla nascebatur in gradiendo molestia, vel germinis lamellae disrumpuntur, cum nouis embryonis mutationibus. Item ex antedictis satis patet, si semen malae

et

a) *Betracht. über die organis. Körper T. I. p. 27.*

et effetae indolis sit, e. g. nimis tenue, aquosum, iners, vel infecundum ac inutilem coitum esse, vel debilissimum infantem progigni. Accedit varia germinis resistentia. Itaque si inest resistentia satis valida, cui superandae fermen impar est, necesse erit, vt membra diuerse efflorescant. Hac via non partium defectus solum, sed etiam multa alia, quae vulgo phantasiae maternae adscribuntur, probabiliter explicari possunt.

§. XXXXIII.

Coalitus.

Quum in vitio duo ramos etiam diuersarum arborum in vnum coniungat, consequens est atque consentaneum, vt secundum euentuum similitudinem easdem mutationes ouorum in vtero defendamus. Nam idem effectus oritur necesse est, si duo oua vel in ouario, vel in vtero, in superficie se inuicem contingant, et vulnerum curationibus, in quibus non raro cum motus detrimento membra et digiti *coalescunt*, satis abunde confirmatur, multas animalis corporis partes inter se conseruere posse *p*). Sic ii fetus, qui frontibus se arte compresserant, nos docent, posse etiam gemellos capitibus confluere *q*). Si ergo tenerrimam embryonis consideramus fabricam, facile perspiciamus, corpusculum multis patere iniuriis, et sic facillime duo germina per contactum inter se coniungi posse, ac multas in naeuorum doctrina difficultates tolli.

§. XXXXV.

Aliae causae, quae fetum mutare possunt.

Cl. BONNET demonstrat *r*), germen gallinaeum vel non fecundatum crescere: Quod si verum est, valde est verisimile,

H 3

p) HALLERVS l. c. p. 150.

q) Eph. Nat. Curios. Cent. II. Obseru. 172.

r) l. c. T. II. p. 291.

simile, hoc etiam in germine humano contingere debere. Ex quo consequitur, ut illud iam ante conceptionem dispositionem quandam ad quasdam declinationes et vitia assumat, cum multae cogitari possint causae, quae naturalem fabricam mutant, sine vlla imaginationis maternae operatione. Quid? quod multa demum in ipso momento conceptionis euenire debent a compressione vel tensione partium, quae propter obscuram fetus dispositionem facilius cogitari, quam explicari queunt s). Si quis porro animo reputat, quam multis infortuniis tenellus fetus sit expositus, a pressione valida arctioris thoracis, nimia saltatione, vectione in rheda, praecipue in asperis viis t), immoderato cachinno, sternutatione vel vomitione crebra oriundis, is profecto mecum consentiet, ex hisce causis istas cutis maculas et alias deformitates facillime procreari posse, ab phantasia autem nullo modo. Similiter plaga, quam praegnans mulier accepit, mutare fetus corpus potest, ut olim iam diuinus HIPPOCRATES u) monuit. Huc etiam iure meritoque refero concubitum, praecipue sub finem grauiditatis, quia per diram compressionem ventris et vteri fetus incredibiliter laedi debet: cuius assertioni testem locupletissimum Cl. KLINKOSCH v) adduxisse sufficiat, qui hydrocephalum fetus de reliquo bene formati descripsit, quem feruentior coitus octo ante partum diebus effecerat.

§. XXXXVI.

Pressio.

Multi naeui, qui imaginationis effectus esse perhibentur, me quidem iudice, facillime ab quadam *pressione* reperiuntur. Etenim per vterum vehementer contractum membra

s) LUDWIG de fallaci iudicio p. 1.

t) RICKMANN l. c. p. 211.

u) De Genit. c. 8. p. 131. T. I. Edit. LIND.

v) De Hydrocephalo fetus rariori, eiusque causa, rec. in Diss. Praenl. Vol. 1. no. 15. p. 236. seq.

bra fetus valide comprimuntur, quare iam olim HIPPOCRATES *w*), parens sanioris medicinae nobilissimus, talem veterum inter causas debilitati fetus recensuit. *Si pueri nati fuerint debiles, inquit, uteri ipsi in causa sunt, angustiores, quam oportet, existentes. Si enim non habuerint spaciositatem, in qua fetus nutrirı possint, necesse est, ipsum tenuem fieri, ut forte qui non satis habeat amplum locum ad incrementum capiendum. Idem efficere potest compressio gemellorum mutua, siquidem ROEDERER *x*) gemellum papyraceae vidit tenuitatis, ab socio ita elisum. Immo vero pressio quaedam, quae matrem laeserat, tales declinationes inducere poterit, puta incuruatio spinæ dorsi, osium pubis arctior commissura, tumores et scirrhi viscerum abdominis, quae spatium uteri angustare possunt, et tali compressione fetus spinam dorsi mire incuruare, vel etiam brachia versus dorsum, et crura versus abdomen reflectere ac detorquere. Quid vero prohibet, quo minus manus infantis ipsæ quasdam sui corpusculi partes ita comprimant, ut valde distendantur et veluti scindantur, v. c. digitus labiis appositus ob vasa compressa nutritionem tollit, labium laedit sine vlla ope imaginationis *y*) cet.*

§. XXXXVII.

Distentio et laxitas telæ cellulosaë.

Si vel per aliquam pressionem, vel per nimium humorum aditum tela cellulosa fetus distenditur, tunc magna *laxitas* ac *debilitas* tam membranarum, quam vasorum nasci debet; quippe hæc maiorem sanguinis copiam ad has partes allicit, et stagnationes indeque oriundas maculas rubras parit. Ex his innumera illa desideriorum vestigia omnium optime explicari posse videntur, quibus figura fragi, rubi baccae, mori, cerasi, pruni cet. quasi infixæ et impressæ perhibetur; quæ

w) loc. cit.

x) loc. cit. p. 81.

y) Briefe über die Einbild. Kraft, 14ter Brief.

quae maculae rubrae cum maiori, ac reliqua cutis, gaudeant laxitate, ex hoc perspicere licet, quare tales maculae eo tempore, quo flores yy) erumpunt, magis rubescant; nam per caeli calorem humores incitantur, et in quendam feruntur feruorem, et solito magis expanduntur: id quod etiam sub calore febris ardentis vel cubiculi euenit z). Huc etiam pertinent maculae, secundum vulgarem opinionem ex terrore ab incendio ortae, a Germanis dictae igneae, a Gallis vinosae, quia credunt, tales oriri, si mulier praegnant vehementer vinum appetat rubrum. Sed falso. Etenim ex sanguine congesto vel in venis retento, et per tenuiora cutis velamenta perlucens, istae maculae deriuari debent. Idem sentio de maculis fuscis et nigris. Nam vasis vehementer distensis, omnia fluida exhalant, et particulae terreae in vasis extremis flagnant; vnde color fuscus vel niger oritur, qualis in verrucis inesse solet. At vero maculae paullo maiores pellem ceruinam, leporinam reliq. repraesentare putantur. Meminit HALLERVS a) circumforanei pueri, quem mater, a ceruo subito sylua erumpente perferrefacta, sic deturpatum esse aiebat. Vidit portentum HALLERVS, vidit ROEDERER, et praeter cutim fuscam, verrucosam et pilosam latiore per dorsum et latera maculam nihil apparuit. Eadem ratio maculae crinitae est, quam ex fabrica cutis paullo tumidiori explicare ausim, si ob copiosum humorum affluxum ad bulbos pilorum maior pilorum fuit prouentus. Illos vero bulbos per vniuersum corpus distribui, quis est, qui nesciat?

§. XXXXVIII.

Nutritionis defectus.

Si qua germinis pars semini imperuia est, tunc necessaria consecutione efficitur, vt partes aliae lacte crescant, aliae autem

yy) Cf. HELMONT in L. Demens Idea, §. 37. p. 269. Opp.
z) ROEDERER loc. cit. p. 85. RICKMANN l. c. p. 115. seq.
a) Element. Physiol. T. VIII. p. 133.

autem nullo modo, et potius sensim euanescant. Hac via mutilorum ortus explicari poterit sine vlla accessione vis imaginariae b). Altera causa, quare quaedam partes ex *nutritionis defectu* marcescant, vel prorsum pereant, est, si qua arteria, per quam alimentum afferebatur, caeca facta est, qualem casum LUDWIGIUS c) narrat, ubi arteria brachii, sub bicipite excurrent, inter descendendum ita contrahebatur, ut tandem in extenuatis filamentis dilaberetur, et sic brachium sinistrum ad mediam ferme ossis humeri partem, ob defectum nutritionis deesset. Idem etiam gallinae meminit, cui sinistra ala nulla erat, ita, ut in loco illo, in quo ala trunco adhaeret, cutis vere continuata, nec vllum papillae vestigium appareret. Et licet gallina bene nutrita esset, ii tamen musculi, qui in pectore et dorso ad alam regendam apppositi erant, contracti et exsucci deprehendebantur, certo mehercule indicio, nutritionis defectu haec orta fuisse. Quare certum mihi est atque persuasum, in iis casibus, in quibus imaginatio effectrix esse perhibetur, si diligens dissectio accessisset, eandem causam detegi potuisse.

§. XXXXVIII.

Graues animi matris motus.

Iam supra (§. II.) satis superque ostendimus, quantas mutationes in corpore *animi motus* vehementiores inducere queant. Quilibet ergo in medicina tyro facile perspicit, si a vehementi terrore vel ira praegnantia nausea, vomitus, tremor, febris vel transpiratio suppressa accidat, illico omnes secretionum et excretionum leges non solum perturbari, sed etiam ipsos humores corrumpi debere. Vnde consequitur, ut humores, nutritioni embryonis destinati, aut cum impetu quodam in membra quaedam ruant, unde vasa distenta et maculae rubrae, aut secretio chyli plane tollatur, ex quo lentus circuitus in vasis fetus fit, et vasa col-

I

lapsa

b) *Briefe über die Einbildungskraft, 15ter Brief.*

c) LUDWIG I. c. p. 10. et 12.

laspa ulterius augmentum impediunt. Et quidni succi nutritii per animi motus corrupti ipsum fetus sanguinem contaminent, variosque inducant morbos, certe quaedam cutis vitia? Quidni quaedam accrimonia in fetum transferatur, quae nervos irritando convulsiones excitet, unde vel in utero moritur, vel per omnem vitam aeger est?

§. L.

Morbi fetus in utero.

Permagna naeuorum pars reliquiae sunt *morbi* alicuius praegressi *d)*. Id quod hydrocephalus docet, per quem non solum cerebrum deleri, sed etiam caput ad eximiam extendi magnitudinem potest, item spina bifida, scrophulae, aliique corpore infantis apparentes tumores. Porro ex abundante sanguine et a minori resistentia, ex venis obstructis vel constrictis, omnium maxime ex gelatina subcutanea aliquo congesta *e)* tumor et rubor oriri potest. ROEDERER *f)* infantes vidit, in quibus per hydropem pectoris pulmones plane erant deleti, alios, ubi per spinam bifidam inferior pars spinae vertebralis erat destructa. Multi etiam herniosi et icterici nascuntur, si vel paullo ante partum, vel sub ipso partu ob pressuram bilis in unam vel alteram partem cutis effusa, maculas sic dictas flauas ingenerat. Dantur etiam infantes, qui propter nimiam matris diarrhoeam vel menses fluxum ita emaciati fuerunt, ut sceletis simillimi esse viderentur. Igitur eodem iure permultos naeuos ab morbis deriuare possum.

§. LI.

Partus difficilis.

Partus difficilis etiam multorum naeuorum parens esse solet, eoque pertinent oculi rigidi, nasus depressus *g)*, labia tumida

d) ROEDERER l. c. p. 83.

e) HALLER l. c. p. 141.

f) loc. cit. p. 83.

g) PLATTNER ANTHROPOL. p. 184.

tumida cet. Saepe mater credidit, se enixam fuisse aethiopem, et hoc euentum ab viso aethiope deriuat; quem tamen effecit ac genuit partus difficilis, vel funiculus, collum infantis arcte comprimens. ROEDERER^{h)} etiam vidit nigros infantes, de quorum origine matres mira et incredibilia multa praedicabant, quos autem attento examine inuenit in utero mortuos et iam putrefactos, vterum vero omnem cancro corruptum. Immo vero, experientia magistra condocfacti scimus, si sub instante partu caluaria inter peluim valde comprimatur, varias capitis deformationes oriri, quae postea, tanquam imaginationis effectus, considerantur et collaudantur.

§. LII.
Conclusio.

Quum igitur omnes naeui ex caussis mere mechanicis repeti ac explicari queant, non ad potestatem quandam phantasiae commentitiam confugiendum, sed eo quam maxime enitendum est, vt ista doctrina, tanquam pestis quaedam, qua nulla capitalior, ex hominum animis eripiatur funditusque expellatur. Nam si quando mater infantem fuerit enixa, tali naeuo notatum, tunc anxia et moerens sese accusat, amicae carae tremulaeque matres mortem infantis impensius optant. Ipse infans eiulat, per famem misere exeruciatus, sed dum nutrimenta negantur, breui exspirat, cum reipublicae damno *i)*. Haec ipsa opinio porro sexui sequiori noxam haud leuem affert, cum cuique grauidae nec opinanti talia accidere, et terrorem panicum incutere possint, et grauius animus angi debeat, lentor humorum ex hac affectione in corpore oriri, transpiratio supprimi, appetitus frangi, ex quo facillime morbus, abortus et ipsa mors contingat. Quare mirum debet esse nemini, si nostram sententiam reipublicae salutarem, et ciuium commodis accommodatam, illam vero, quae in fortuitis et fictitiis rebus tota est, molestam et perniciosam esse profiteamur.

I 2

PARS

^{h)} loc. cit. p. 86.

ⁱ⁾ ARNOLD l. c. p. 141.

vel ex consensu partium contingunt, non vero ex necessitate quadam, in quo quemlibet prudentem mecum consentientem habeo. Ex STAHLII doctrina, etiam quaedam signa ex naevis in morbis sunt enumerata *yy*), v. c. bonum esse, naevos maternos, in quo demumcunque membro infideant, neque figuram, neque colorem mutare: at pessimum, eos decolorari, flavescere, emarcescere, vnaque graua mala aegrum exercere. Sed vereor, vt, nullo respectu aliarum rerum circumstantium habito, ex hoc signo solo pessimum exitum praedicere liceat, etiamsi concedam, in coniunctione aliorum pestiferorum signorum hanc decolorationem summam humorum resolutionem et instans vitae periculum designare posse. Sed pedem hic figamus, in sequenti capite curationem naeuorum breuissime exposituri.

C A P V T II.
T H E R A P I A N A E V O R V M.

§. LXIII.

Introitus.

Auidissimi cum sint homines, scire remedia, quibus cuncta corporis mala tollantur, non defuerunt, qui de extirpandis iis vitiis ac declinationibus, quae venustatem oris et cutis conspurcant, maximeque naevis, cogitent. Quae de re naeuorum examine theoretico absoluto, nostri est, vt diligenter inquiramus, quatenus remedia potissimum sint idonea ad abstergendas istas maculas. In quo recte efficiendo praecepta therapiae generalis sequemur, primo solliciti de iis remouendis causis, quae talem naeuum procreare possunt, deinde vero ostensuri, quid faciendum sit ad naeuos ipsos delendos. Prima igitur indicatio erit: *Vitandae et corrigendae sunt omnes causae, quae naeuos gignere possunt; quas igitur causas in suas redigere classes nunc animus est.*

§. LXV.

yy) Confer. III. GRVNERI Semiotic. p. 565.

